

Bankleer – arbejde, solidaritet og zombier

Af Anja Raithel

En lenindukke, nogle udtærede zombier på en arbejdsformidling og en gigantisk sort støjende kasse, er bare nogle af de elementer den berlinske kunstnergruppe bankleer har anvendt i deres performances.

Kunstnergruppen *bankleer*, der består af Karin Kasböck og Christoph Leitner, har siden 1998 arbejdet med performances, docu-fiktion og installatoriske scenarier. I mange af deres projekter forholder de sig kritisk til den vestlige arbejdskultur og især til den eksklusion og marginalisering, som mennesker udenfor arbejdsmarkedet kan blive udsat for.

Under *bankleers* residenceophold i Århus (ved udstillingsstedet rum46, DK) i 2008 bidrog de med en performance kaldet BLACKBLOCK til arbejderbevægelsens internationale kampdag den 1. maj.

BLACKBLOCK består af tre led. For det første en række interviews og samtaler med selvorganiserede grupper i Århus. For det andet en kakofonisk performance til 1. maj begivenhederne og endelig en video, som primært dokumenterer dele af processen og BLACKBLOCK-performanceen.

Bankleer mødte i starten af deres ophold i Danmark aktivistiske grupper, selvorganiserede grupper, musikere og foreninger – hvor de kunne spore solidaritet og deltagelse samt yderliggående synspunkter. For bankleer er det vigtigt, at få radikale synspunkter synliggjort i demokratiet, hvor disse grupper ofte enten er usynlige eller indtager en randposition i den offentlige debat. Derfor optog de et lyd-mix af de forskellige udsagn, statements og "kor" til brug i deres performance.

BLACKBLOCK reclaim the streets

Ved Huset Vester Allé 15 i Århus starter *bankleers* performance. BLACKBLOCK bygges op, og vandrer afsted herfra kl. 12 den 1. maj 2008. Som tekstilkasse var BLACKBLOCK - med sine 3 x 4 meter – til at få øje på. På en gang sårbar ulden i sin bløde overflade og bastant konfronterende i sin sorte volumnøsitet. Inde i tekstilblokken spiller bl.a. Jens Balder Sørensen på tuba, Anne Mette Ahrendt på gryde, og hvad der ellers byder sig. En ghettoblaster bryder ind med optagelser fra de forskellige grupperinger i Århus. Lydmixet består bl.a. af brudstykker fra arbejdersange som "Internationale" og "Når jeg ser et rødt flag smælde", børnesange omformet til arbejderbudskaber samt ordene jah, jah – nein, nein.

På sin vandring går BLACKBLOCK gennem trafikken, når rådhuset, fortsætter over rådhusplænen, glider elegant som en elefant ned af en bakke for at komme ind i 1. maj demonstrationen – hvor især FOA¹ byder på slogans som "flere hænder" og "mere i løn". BLACKBLOCK stoppes også af politiet, men får lov til at gå videre.

Flere demonstranter overraskes af BLACKBLOCK og giver forskellige bud på, hvad det er: Et nytænkende effektfuldt indslag, et anarkistisk foretagende eller et fascistisk udtryk. Et sørgende element – måske er det de gamle fra plejehjemmene, der rykker ud? Den hører ikke til her 1. maj,

¹ FOA, Foreningen for Offentligt Ansatte. I Danmark havde ca. 35.000 strejkende FOA-medlemmer (bl.a. social- og sundhedshjælpere, sygeplejersker, ergoterapeuter, portører) været i gang siden midten af april med krav om 15 % mere i løn over en tre-årig periode. FOA's medlemmer var særdeles fremtrædende i demonstrationen i Århus.

siger én. Når nogle reflekterer over, hvad den sorte kasse skal der, og hvor den placerer sig i forhold til deres eget budskab, så har *bankleer* allerede opnået meget.

For 1. maj – arbejdernes dag – er næsten lige så traditionel som juleaften. Der er optog, røde faner, talere fra bl.a. Socialdemokratiet, SF og Enhedslisten – og så selvfølgelig ofte øl i lange baner. Det at forny en sådan dag – så den bliver nærværende og betydningsfuld (igen) – kræver, at der bliver rusket lidt op i demonstrationsformen. Revolutionerende udtryk som optog, faner og socialistsange blev forbudt for 120 år siden i Danmark. I dag er optøget og de dertilhørende symboler ikke bare tilladt men så traditionelle, at det kan minde om teaterrekvisitter fra en svunden tid. Ligesom flere udsagn i 1. maj demonstrationen snarere fremhæver den enkeltes ret til mere (forbrug) end solidaritet med de undertrykte og fattige.

Støj – forstyrrer traditionerne og søger en ny dagsorden

Den sorte BLACKBLOCK skaber støj på to niveauer. Helt konkret via lydsiden og symbolsk ved dens forstyrrelse af rammen – 1. maj demonstrationen. *bankleer* har selv to specifikke referencer til den sorte kasse. Den første reference er til den yderste venstrefløjs sortklædte aktivister, som står for en konfrontatorisk radikalitet, der ofte mangler i et konsensuspræget politisk demokrati. Den anden reference er til kunstneren Malevichs maleri "sort firkant" fra 1915 der - for *bankleer* - fungerer som et abstrakt billede på, at vi endnu ikke har ord til at formulere et reelt alternativ. Et alternativ til en kapitalistisk dagsorden.

For overhovedet at skabe et bud på et sådant alternativ, mener *bankleer*, det er vigtigt at tage fat i selvorganiserede grupper, der beskæftiger sig med solidaritet og demokratisk deltagelse. Venstrefløjen har siden Sovjetunionens opløsning haft det svært. Nogle sørger resigneret over tabet, *bankleer* trækker i stedet en Lenin-dukke rundt i et moderne butiksmiljø og spørger om gode råd² eller invaderer den traditionsbundne arbejderdemonstration.

Tvetydig turbulens

Bankleer har udtalt, at deres performances skal bidrage til en "heling af den sociale krop". De er kritiske overfor de vestlige samfunds 'sygdomme' som fx forbrugerismen. Gruppens eget navn *bankleer* betyder da også direkte oversat "tom bank" eller "bankerot".

Som bevægelig tekstilkrop er BLACKBLOCK tvetydig, den virker stærk og konfronterende samtidig med, at den er kluntet og sjov. Glade og triste tubalyde klinger skævt fra dens indre, når lydene altså ikke overdøves af trafiklarmen. Fremfor en sort militant gruppe mennesker, er de personer, der går inde i kassen på sin vis en sårbar gruppe, som ikke kan se deres omgivelser og må bevæge sig i en fælles rytme og dirigeres for at komme rundt i trafikken. Det er svært at finde fælles fodslag, når man – som BLACKBLOCK - navigerer i en gryderet af historiske og nutidige elementer af anarki, socialisme og sort humor – omgivet af fagforenings snak og socialdemokratisk vellevned.

bankleers arbejde udmærker sig ved en fin kombination mellem æstetisk iscenesættelse og en handlingspræget dialog med mange forskellige aktører. Den store styrke ved BLACKBLOCK og andre af *bankleers* humoristiske og kritiske performances er, at de fremhæver en tvetydig visuel/auditiv symbolik i modsætning til den mere propagandistiske politiske kunst.

² Videoinstallation and Performance "Was tun?", Video (35 min), Moskau / Samara, 2007

Read more about the DIVA residenceprogram: <http://www.kunst.dk/billedkunst/residency-i-danmark/>